

Bedő Zoltán

Középiskolai tanulmányai befejezése után 1970-ben felvételt nyert a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahol a növényvédelmi szakirányon végezte tanulmányait. A második évfolyamtól kezdve részt vett a Növénynevelési Tanszék tudományos diákköri munkájában. Az egyetemi diploma megszerzése után 1975-től 2 éven át az egyetem Növénynevelési Tanszékén dolgozott, majd 1977-től az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetébe került, ahol a Búzanemesítési Osztályon jelenleg is tevékenykedik. Négy állami középfokú nyelvvizsgával rendelkezik angol, német, francia és orosz nyelvből.

Egyetemi doktori disszertációját Martonvásárra jövetele évében védte meg „Herbicidek hatása a borsó sejtosztódási rendellenességeire” címmel. Egy évre rá fejezte be mezőgazdasági genetikus posztgraduális tanulmányait. IREX ösztöndíjjal egy évet töltött 1981-82-ben az USA-ban, így a Purdue Egyetemen, az Oregon State University-n és a University of Nebraska-n. A mezőgazdasági tudomány kandidátusa címet 1983-ban védte meg „Intenzív búzafajták előállításának lehetőségei különböző rezisztencia források felhasználásával” című dolgozatával. Ugyanebben az évben a Búzanemesítési Osztály vezetőjének lett kinevezve, majd 1992 óta az intézet igazgatója. „Konvencionális és nem-konvencionális módszerek adaptábilis búza nemesítésére” című MTA doktori értekezését 1993-ban készítette el és védte meg sikeresen.

Martonvásári kutatásai során aneuploid genetikai vizsgálatokat végzett a rezisztencia genetikai kutatások során. Tanulmányozta a búza alkalmazkodóképességét, és ennek értékelésére módszert dolgozott ki. Vizsgálta a búza féltörpeség szelektációs módszereit. A biotechnológiai eljárások közül bevezette a dihaploid nemesítést a martonvásári nemesítési kutatásba, és ezzel két új fajtát állított elő munkatársaival közösen. USAID program keretében laboratóriumot hozott létre a molekuláris módszerek növénynevelési felhasználására. Bekapcsolódtak a „North American Barley Genome Mapping Initiative” együttműködésbe az árpa géntérképezés kutatásba. Megindította a régi magyar búzafajták biokémiai és molekuláris genetikai jellemzését, és a vezetésével dolgozó csoport izolált egy mutáns gént a Bánkúti 1201 búzafajtából. Társszerzője 42 Magyarországon és 11 külföldön minősített búzafajtának, 5 durumbúza fajtának. A fajták szabadalmaztatásával, új eljárások létrehozásával mintegy huszonöt találmányt hozott létre illetve jelentett be ezidáig kollégáival közösen. Ezen kívül számos tritikálé, tavaszi- és őszi árpa, tavaszi búza, tavaszi zab és őszi rozs és tönkölybúza honosításában vett rész kollégáival együtt. Egyik kezdeményezője volt a tritikálé termesztés magyarországi bevezetésének a lengyel fajták sikeres elterjesztésével. Nagyban hozzájárult munkatársaival a magyar minőségbúza termesztés fellendítéséhez több javító minőségű búzafajta szelektációjával.

Igazgatói tevékenysége során sikeresen átszervezte az intézet kutatási programját. Ezen eredmények kelet-európai átadására szakértői megbízatást kapott a Világbanktól, és annak felkérésére ez év májusában nemzetközi szimpóziumot szervezett Budapesten. Világbanki szakértőként részt vett a grúz agrárkutatás átszervezésében 2002-ben. A vezetése alatt az intézet nemzetközi sikereit jelzi, hogy az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete kapta meg a világ egyik legnagyobb búzakutatási konferenciájának, a 6. Nemzetközi Búza Konferenciának a rendezési

jogát 2000-ben. A FAO Kelet-Európai Vetőmagpolitikai Konzultációs Programjának vezetője.

Eredményeit számos hazai- és nemzetközi konferencián valamint tudományos publikációban tette közzé magyar, angol, német és orosz nyelven. Eredményes tudományos munkássága elismeréseként Akadémiai díjban részesült 1992-ben. 1996-ban megkapta a Feltalálók Nemzetközi Szervezete Oszkár-díját, 1998-ban a feltalálók Jedlik Ányos díját. 2001-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kormánykitüntetésben részesült a magyar gabonatermesztés fejlesztésében végzett tevékenysége elismeréseként.

Tagja a Magyar Mérnökakadémiának, a Nemzetközi Biometriai Társaságnak, az Európai Növénynemesítők Egyesületének, az Eucarpianak, a Magyar Biológiai Társaságnak, az FVM Agrárgazdasági Tanácsának. A VE Georgikon Kar Martonvásárra kihelyezett Produkcióbiológiai Tanszékének vezetője. Titkára az MTA Növénynemesítési Bizottságának, meghívott tagja az MTA Agrárosztályának. A Magyar Akkreditációs Bizottság Agrártudományi Bizottságának elnöke, az Élettudományi Kuratórium Elnöke.

1993 és 1998 között a Szerencsi Mg. Rt. Felügyelőbizottságának elnöke, ugyanebben az időszakban a Cerbona Rt. igazgatósági tagja. 2002-től a Bábolna Rt. igazgatóságának tagja. Részt vesz tagként az MTA Vagyonkezelő Kuratórium és az Élettudományi kuratórium munkájában.

Forrás: A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Díszdoktorai (Szerkesztette: Jávor András, Debrecen 2002)